

Mindshift

Bij de opening van het Militair Comité van de NAVO afgelopen januari pleitte voorzitter admiraal Rob Bauer voor een *mindshift* van een tijdperk waarin alles planbaar was naar een onvoorspelbaar tijdperk waarin we het onverwachte moeten verwachten. Dat betekent voor onze collectieve veiligheid niet alleen naar de krijgsmacht kijken, maar voor een *whole-of-society* benadering kiezen.¹

Wie in het paasweekend het nieuws las trof een vergelijkbare boodschap aan. Bauer pleitte voor het verhogen van de productiecapaciteit van de defensie-industrie en riep het bedrijfsleven op veel strategischer naar zijn aanvoerketens te kijken en strategische goederen binnen de NAVO te produceren.² Demissionair minister van Buitenlandse Zaken Hanke Bruins Slot riep op tot meer bewustwording in de samenleving van de kwetsbaarheden met in het verlengde daarvan meer maatschappelijke weerbaarheid.³ De Poolse premier Donald Tusk gaf de waarschuwing dat Europa zich in een vooroorlogs tijdperk bevindt, vergelijkbaar met de situatie in 1939, en daarop niet goed is voorbereid.⁴

Naast de fysieke dreiging gaat het ook om ongewenste beïnvloeding door Russische desinformatie, een groot risico voor de Europese verkiezingen van 6 juni. Het bericht dat allerlei Europese politici betalingen hebben ontvangen uit Moskou wekt geen verbazing en is een zorgwekkend signaal.

Gezien het tijdpad dat onder meer de Commandant der Strijdkrachten koppelt aan de Russische dreiging voor de NAVO (drie tot vijf jaar), in combinatie met de omvangrijke opgave om zowel de krijgsmacht op peil te brengen en schaalbaar te maken als de samenleving voor te bereiden, zou het gevoel van urgentie bij in ieder geval de belangrijkste departementen (Defensie en Justitie en Veiligheid) enorm moeten zijn. Zeker omdat de noodzaak van een weerbare samenleving voorjaar 2023 al onderkend is in de *Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk*.⁵

Schijn bedriegt. In ‘Nederland polderland’ gaan de beleidsmakers er eerst nog eens rustig over nadenken in werkgroepjes en overlegfora. In reactie op kritische vragen uit de Tweede Kamer bij de begrotingsbehandeling van Defensie en JenV volgde een toezegging rond de zomer van dit jaar te komen met een Kamerbrief over de weerbare samenleving. Hoewel een leidende rol van Defensie voor de hand ligt kijkt Defensie toch vooral naar de NCTV om de lead te nemen. En intern Defensie woedt de concurrentiestrijd over ‘wie ervan is’ en moeten essentiële vragen over de inrichting van de oorlogsorganisatie, de uitbreiding van het reservistenbestand en de opschaling van het dienjaar (of toch reactivering van de opkomstplicht?) nog beantwoord worden.

Het is dus hard nodig om keuzes te maken en van praten naar actie te gaan. Dat geldt niet alleen voor de beleidsmakers, maar voor ons allemaal. Aan een weerbare samenleving kan én moet immers iedereen een bijdrage leveren. ■

- 1 Opening remarks by the Chair of the NATO Military Committee, Admiral Rob Bauer at the meeting of the Military Committee in Chiefs of Defence Session (Brussel, NAVO, 17 januari 2024).
- 2 Hans Nijenhuis, ‘Hoogste Navo-militair wil iedereen wakker schudden: ‘In mei 1940 maakten we ons ook geen zorgen’’, *Algemeen Dagblad*, 30 maart 2024.
- 3 Ria Cats, ‘Minister Bruins Slot: ‘We moeten die Navo-norm van 2% halen, dat is echt het minimum’’, *Het Financieel Dagblad*, 29 maart 2024.
- 4 Anne van der Schoot, ‘Poolse premier Tusk waarschuwt: Europa staat aan vooravond oorlog’’, *NRC*, 30 maart 2024.
- 5 *De Veiligheidsstrategie voor het Koninkrijk der Nederlanden* (Den Haag, Rijksoverheid, 3 april 2023).